

דף טז.

עין משפט א

הרמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ה

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב

הרמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ד

וַיֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן אֲבָק לְשׁוֹן הָרַע. **ש** פִּיֶּצֵד. מִי יֹאמֶר
 לְפָלוֹנִי שְׂיִהְיֶה כְּמוֹת שֶׁהוּא עֲתָה. אוֹ שְׂיֹאמֶר שֶׁתִּקּוּ
 מִפְּלוֹנִי אֵינִי רוֹצֶה לְהוֹדִיעַ מָה אֲרַע וּמָה הִיָּה. וְכִיּוֹצֵא
 בְּדְבָרִים הָאֵלוּ. וְכֹל הַמְּסַפֵּר בְּטוֹבַת חֵבְרוֹ בְּפָנָי שׁוֹנְאִיו
 הֵרִי זֶה אֲבָק לְשׁוֹן הָרַע שְׂזָה גוֹרֵם לָהֶם שְׂיִסְפְּרוּ בְּגִנוּתוֹ.
 וְעַל זֶה הָעֲנִין אָמַר שְׁלֹמֹה (משלי כז-יד) 'מְבַרֵךְ רַעְהוּ
 בְּקוֹל גָּדוֹל בְּבִקְרַת הַשָּׁפִים קָלְלָה תַחֲשָׁב לוֹ'. שְׂמַתוֹךְ
 טוֹבָתוֹ בָּא לְיָדֵי רַעְתּוֹ. וְכֵן הַמְּסַפֵּר בְּלְשׁוֹן הָרַע דֶּרֶךְ
 שְׂחֹק וְדֶרֶךְ קְלוּת רֹאשׁ כְּלוֹמַר שְׂאִינוּ מְדַבֵּר בְּשִׁנְאָה.
 הוּא שְׂשְׁלֹמֹה אָמַר בְּחֻכְמָתוֹ (משלי כו-יח) 'כְּמַתְּלֵהֲלֵה
 הַיָּרָה זְקִים חֲצִים וּמּוֹת' (משלי כו-יט) 'וְאָמַר הֵלֹא
 מְשַׁחֵק אָנִי'. וְכֵן הַמְּסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע דֶּרֶךְ רַמְאוֹת וְהוּא
 שְׂיִסְפֵּר לְתַמּוֹ כְּאֵלוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ שְׂדַבֵּר זֶה שְׂדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע

ש. כסף משנה: ויש דברים שהם אבק לשון הרע וכו'. וכל המספר בטובת חברו וכו'.
 פ' שלישי דערכין (שם) וכתבה הרי"ף פרק במה מדליקין לעולם אל יספר אדם בשבחו
 של חברו שמתוך שבחו יבא לידי גנותו. ומפרש רבינו דהיינו בפני שונאיו וה"ק שמתוך
 שבחו בא לידי גנותו ששונאיו אומרים אינו כן אבל מדה פלונית יש בו אבל בפני אוהביו
 משמע מדברי רבינו שמוותר. ומה שכתב וכן המספר בלשון הרע דרך שחוק וכו' וכן המספר
 לשון הרע דרך רמאות וכו'. בירושלמי פ"ק דפאה:

הוא אלא כשמתחין בו אומר איני יודע שדבר זה לשון הרע או שאלו מעשיו של פלוני:

עין משפט ג הרמב"ם הל' טומאת צרעת פט"ז ה"י

הצרעת הוא שם האמור בשתפות ה כולל ענינים הרבה שאין דומין זה לזה. שהרי לכן עור האדם קרוי צרעת. ונפילת קצת שער הראש או הזקן קרוי צרעת. ושנוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת. וזה השנוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשתפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע. שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו. אם חזר בו יטהר הבית. אם עמד ברשעו עד שהתן הבית משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוב עליהן. אם חזר בו יטהרו. ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו. אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מבדל ומפרסם לבדו עד שלא יתעסק בשיתת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע. ועל ענין זה מזהיר בתורה ואומר (דברים כד-ח) 'השמר בנגע הצרעת' (דברים כד-ט) 'זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרך'. הרי הוא אומר התבוננו מה ארע למרים

ת. כסף משנה: הצרעת הוא שם האמור בשותפות וכו'. שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו וכו'. דברי רבינו ראויים אליו ז"ל: נשלמו הלכות טומאת צרעת

הַנְּבִיאָה שֶׁדִּבְרָה בְּאַחִיהָ שֶׁהִיְתָה גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ בְּשָׁנִים
וְגִדְלָתוֹ עַל בְּרִכְיָה וְסִכְנָה בְּעֶצְמָהּ לְהִצִּילוֹ מִן הַיָּם וְהִיא
לֹא דִבְרָה בְּגִנוּתוֹ אֲלָא טַעַתָּה שֶׁהִשְׁוֵתוֹ לְשֶׁאֵר נְבִיאִים
וְהוּא לֹא הִקְפִּיד עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר
יב-ג) 'וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנּוּ מְאֹד' וְאָף עַל פִּי כֵן מִיָּד נִעְנְשָׁה
בְּצָרְעַת. קל וְחֹמֶר לְבָנֵי אָדָם הַרְשָׁעִים הַטְּפָשִׁים שֶׁמְרַבִּים
לְדַבֵּר גְּדוּלוֹת וְנִפְלְאוֹת. לְפִיכֵן רָאוּי לְמִי שֶׁרוֹצֵה לְכוֹן
אֲרוּחוֹתָיו לְהִתְרַחֵק מִיִּשְׁיבְתָן וּמִלְדַּבֵּר עִמָּהֶן כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִתְפָּס אָדָם בְּרִשְׁת רְשָׁעִים וְסִכְלוּתָם. וְזֶה דֶּרֶךְ יִשְׁיבַת
הַלְּצִים הַרְשָׁעִים בְּתַחֲלָה מְרַבִּין בְּדִבְרֵי הַבָּאִי כְּעִנְיָן
שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה-ב) 'וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים'. וּמִתּוֹךְ
כֶּן בָּאִין לְסַפֵּר בְּגִנוּת הַצְּדִיקִים כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים
לא-יט) 'תִּתְּאֲלַמְנָה שְׁפִתַי שֶׁקֶר הַדְּבָרוֹת עַל צְדִיק עֲתָק'.
וּמִתּוֹךְ כֶּן יִהְיֶה לָהֶן הַרְגֵּל לְדַבֵּר בְּנְבִיאִים וְלִתַּת דְּפִי
בְּדִבְרֵיהֶם כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב לו-טז) 'וַיִּהְיוּ
מִלְּעֵבִים בְּמִלְאַכֵי הָאֱלֹהִים וּבּוֹזִים דְּבָרָיו וּמִתְעַתְּעִים
בְּנִבְאָיו'. וּמִתּוֹךְ כֶּן בָּאִין לְדַבֵּר בְּאֱלֹהִים וְכוֹפְרִין בְּעֶקֶר
כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב יז-ט) 'וַיַּחֲפְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן עַל ה' אֱלֹהֵיהֶם'. וְהָרִי הוּא אוֹמֵר
(תהילים עג-ט) 'שִׁתּוֹ בְּשָׁמַיִם פִּיָּהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּתְּהַלֵּךְ
בְּאָרֶץ' מִי גָרַם לָהֶם לְשִׁית בְּשָׁמַיִם פִּיָּהֶם לְשׁוֹנָם שֶׁהִלְכָה
תַּחֲלָה בְּאָרֶץ. זֶה הִיא שִׁיחַת הַרְשָׁעִים שֶׁגּוֹרְמַת לָהֶן

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

יְשִׁיבַת קָרְנוֹת וַיִּשְׁיבַת כְּנִסְיוֹת שֶׁל עַמִּי הָאָרֶץ וַיִּשְׁיבַת
 בְּתִי מִשְׁתָּאוֹת עִם שׁוֹתֵי שֵׁכָר. אָבֵל שִׁיחַת כְּשָׂרֵי יִשְׂרָאֵל
 אֵינָה אֶלָּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה וְחֻכְמָה. לְפִיכֶךָ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עוֹזֵר עַל יָדָן וּמְזַכֶּה אוֹתָן בָּהֶן. שְׁנַאֲמַר (מלאכי ג-טז)
 'אֲז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשָׁב ה' וַיִּשְׁמַע
 וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ': סְלִיקוּ
 לְהוּ הֵלְכוֹת טְמֵאת צָרַעַת

דף טז:

עין משפט א

הרמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ז

כְּשִׁיחֲטָא אִישׁ לְאִישׁ א לא יִשְׁטַמְנוּ וַיִּשְׁתַּק כָּמוֹ שְׁנַאֲמַר
 בְּרִשְׁעִים (שמואל ב יג-כב) וְלֹא דָבָר אֲבִשְׁלוּם אֶת
 אֲמִנוֹן מְאוּמָה לְמַרְע וְעַד טוֹב כִּי שָׁנָא אֲבִשְׁלוּם אֶת
 אֲמִנוֹן'. אֶלָּא מְצוּה עָלָיו לְהוֹדִיעוֹ וְלוֹמַר לוֹ לְמָה עָשִׂיתָ
 לִי כֵן וְכֵן וְלְמָה חָטָאתָ לִי בְּדַבָּר פְּלוּנִי. שְׁנַאֲמַר (ויקרא
 יט-יז) 'הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ'. וְאִם חָזַר וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ
 לְמַחֵל לוֹ צָרִיף לְמַחֵל. וְלֹא יִהְיֶה הַמוֹחֵל אֲכֹזְרֵי שְׁנַאֲמַר
 (בראשית כ-יז) 'וַיִּתְּפֹלֵל אֲבָרָהֶם אֶל הָאֱלֹהִים':

א. כסף משנה: כשיחטא איש לאיש וכו' ולא יהא המוחל אכזרי. משנה סוף פרק החובל
 (בבא קמא צ"ב):

עין משפט ב

הרמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ח

המוכּיח אֶת חֵבְרוֹ תְּחִלָּה = לא יִדְבֵּר לוֹ קְשׁוֹת עַד שִׁיכְלִימְנוּ שְׁנֵאמַר (ויקרא יט-יז) 'וְלֹא תִשָּׂא עָלֶיךָ חֲטָא'. כִּי אָמְרוּ חֲכָמִים יָכוֹל אַתָּה מוֹכִיחוֹ וּפְנֵיךָ מִשְׁתַּנּוֹת תִּלְמוּד לֹמַר וְלֹא תִשָּׂא עָלֶיךָ חֲטָא. מִכָּאן שְׁאִסוּר לְאָדָם לְהַכְלִים אֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל שֶׁכֶּן בְּרַבִּים. אִף עַל פִּי שְׁהַמְכָלִים אֶת חֵבְרוֹ אֵינוֹ לוֹקֵה עָלָיו עוֹן גָּדוֹל הוּא. כִּי אָמְרוּ חֲכָמִים (גמרא סנהדרין קז-א) 'הַמְלַבֵּין פְּנֵי חֵבְרוֹ בְּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא'. לְפִיכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ חֵבְרוֹ בְּרַבִּים בֵּין קָטָן בֵּין גָּדוֹל. וְלֹא יִקְרָא לוֹ בְּשֵׁם שֶׁהוּא בּוֹשׁ מִמֶּנּוּ. וְלֹא יִסְפֹּר לְפָנָיו דְּבַר שֶׁהוּא בּוֹשׁ מִמֶּנּוּ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדְבָרִים שְׂבִין אָדָם לְחֵבְרוֹ. אֲבָל בְּדְבָרֵי שָׁמַיִם אִם לֹא חֲזַר בּוֹ בִּפְתוּר מְכָלִימִין אוֹתוֹ בְּרַבִּים וּמְפָרְסְמִים חֲטָאוֹ וּמְחַרְפִּים אוֹתוֹ בְּפָנָיו וּמְבַזִּין וּמְקַלְלִין אוֹתוֹ עַד שִׁיחְזֹר לְמוֹטָב כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּל הַנְּבִיאִים בְּיִשְׂרָאֵל:

ב. כסף משנה: כך אמרו חכמים יכול אתה מוכיחו ופניו משתנות וכו'. פ"ג דערכין (דף י"ז): המלבין פני חברו ברבים וכו'. בפ"ד דאבות: ולא יקרא לו בשם שהוא בוש ממנו. פשוט פרק הזהב (בבא מציעא נ"ט): במה דברים אמורים וכו'. פשוט:

הרמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ג ה"ה

עין משפט ג

תַּחֲלַת דִּינּוֹ שֶׁל אָדָם ג. אֵינוֹ נִדוֹן אֶלָּא עַל הַתְּלִמוּד וְאַחַר
כֵּן עַל שְׂאֵר מַעֲשָׂיו. לְפִיכֵן אָמְרוּ חֲכָמִים לְעוֹלָם יַעֲסֹק
אָדָם בַּתּוֹרָה בֵּין לְשִׁמָּה בֵּין שְׂלֵא לְשִׁמָּה שְׁמַתוֹךְ שְׂלֵא
לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה:

הרמב"ם הל' תשובה פ"י ה"ה

כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה כְּדִי לְקַבֵּל שְׂכָר אוֹ כְּדִי שְׂלֵא תִגִּיעַ
עָלָיו פְּרָעָנוֹת הָרִי זֶה עוֹסֵק שְׂלֵא לְשִׁמָּה. וְכָל הָעוֹסֵק בָּהּ
לֹא לְיִרְאָה וְלֹא לְקַבֵּל שְׂכָר אֶלָּא מִפְּנֵי אַהֲבַת אֲדוֹן כָּל
הָאָרֶץ שְׂצוּהָ בָּהּ הָרִי זֶה עוֹסֵק בָּהּ לְשִׁמָּה. וְאָמְרוּ חֲכָמִים
לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בַּתּוֹרָה וְאַפְלוּ שְׂלֵא לְשִׁמָּה שְׁמַתוֹךְ
שְׂלֵא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה. לְפִיכֵן כְּשֶׁמְלַמְּדִין אֶת הַקְּטָנִים
וְאֵת הַנְּשִׂימ וְכֻלָּל עַמֵּי הָאָרֶץ אֵין מְלַמְּדִין אוֹתָן אֶלָּא
לְעַבֵּד מִיִּרְאָה וְכְדִי לְקַבֵּל שְׂכָר, עַד שֶׁתִּרְבֶּה דַּעְתָּן
וְיִתְחַכְּמוּ חֲכָמָה יִתְרָה מַגְלִים לָהֶם רַז זֶה מְעַט מְעַט
וּמְרַגְלִין אוֹתָן לְעַנְיָן זֶה בְּנַחַת עַד שֶׁיִּשְׁיַגְוּהוּ וְיִדְעוּהוּ
וְיַעֲבְדוּהוּ מֵאַהֲבָה:

ג. כסף משנה: תחלת דינו של אדם וכו'. סוף פרק קמא דקדושין (דף מ') ופרק קמא
דסנהדרין (דף ז'): לעולם יעסוק אדם בתורה וכו'. ריש פרק מקום שנהגו (פסחים דף
נ'):

שו"ע יו"ד סימן רמו פ"ה ב

ג. ילמד אדם תורה ואח"כ ישא אשה ד, שאם ישא תחילה א"א לו לעסוק בתורה מאחר שרחיים בצוארו, ואם א"א לו בלא אשה משום שיצרו מתגבר עליו ישא אשה תחילה.

הרמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ז

עין משפט ד

הַרוּאָה חֲבֵרוֹ שְׁחָטָא ה או שְׁהֵלַךְ בְּדַרְךָ לֹא טוֹבָה מְצוּה לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב וְלִהְיוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא חוֹטֵא עַל עֲצֻמוֹ בְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט-יז) 'הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ'. הַמוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ. בֵּין בְּדַבָּרִים שֶׁבִּינוּ לְבִינוּ. בֵּין בְּדַבָּרִים שֶׁבִּינוּ לְבֵין הַמָּקוֹם. צָרִיךְ לְהוֹכִיחוֹ בֵּינוּ לְבֵין עֲצֻמוֹ. וַיִּדְבֵר לוֹ בְּנִחַת וּבְלִשׁוֹן רַכָּה וַיּוֹדִיעוֹ שֶׁאִינוֹ אוֹמֵר לוֹ אֶלָּא לְטוֹבָתוֹ לְהַבְיֵאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. אִם קִבַּל מִמֶּנּוּ מוּטָב וְאִם לֹא יוֹכִיחֵנוּ פַּעַם שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית. וְכֵן תָּמִיד חֲיָב אָדָם לְהוֹכִיחוֹ עַד שֶׁיִּכְפֹּהוּ הַחוֹטֵא וַיֹּאמֶר לוֹ אֵינִי שׁוֹמֵעַ. וְכָל שֶׁאֶפְשֶׁר בְּיָדוֹ לְמַחֹת וְאִינוֹ מוֹחֶה הוּא נִתְפָּשׁ בְּעוֹן אֵלוֹ כִּינּוֹן שֶׁאֶפְשֶׁר לוֹ לְמַחֹת בָּהֶם:

ד. מברייתא בקידושין כ"ט ע"ב כר"י שם. ואם א"א לו בלא אשה ישא מקודם כדי שלא יהיה בהרהורי עבירה שם בגמ'.

ה. כסף משנה: הרואה חבירו שחטא וכו' עד ויאמר לו איני שומע. ברייתא פ"ג דערכין (דף י"ז) וכתבה הרי"ף סוף אלו מציאות ונחלקן שם עד היכן חייב להוכיחו רב אמר עד הכאה ושמואל אמר עד קללה ורבי יוחנן אמר עד נזיפה. וסמ"ג תמה על רבינו שפסק כרב במקום רבי יוחנן. ואפשר לדחוק ולומר שטעם רבינו משום דאיתא התם בגמרא כתנאי רבי אליעזר אמר עד הכאה רבי יהושע אומר עד קללה וכן עזאי אומר עד נזיפה. ופסק רבינו כרבי אליעזר משום דפשיטא דאין הלכה כבן עזאי לגבי רבי אליעזר ורבי יהושע ואם כן דל מהכא רבי יוחנן דקאי כוותיה והלכה כרב לגבי שמואל באיסורי והאי מילתא איסורא הוא ואפילו תימא דהו"ל למפסק כרבי יוחנן מנקט לחומרא עדיף בכל מידי דספיקא וצריך להוכיחו עד שיכנו: וכל שאפשר בידו למחות וכו'. שבת פרק כמה בהמה יוצאה (דף נ"ד):

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שו"ע או"ח סימן תרה פעיף ב

ב. נשים שאוכלות ושותות עד שחשכה ^ו ואינן יודעות שמצוה להוסיף מחול על הקודש, אין מוחין בידן שלא יבואו לעשות בזדון.

הגה: ה"ה בכל דבר איסור אנו אומרים מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין ^ז, ודוקא דבר שאינו מפורש בתורה ^ח אע"פ שהוא מן התורה, אבל דבר שמפורש בתורה מוחין בידם ^ט.

הגה: אם יודע שאין דבריו נשמעין ^י, לא יאמר ברבים להוכיחן רק פעם אחת, אבל לא ירבה בתוכחות, כיון שיודע שלא ישמעו. אבל ביחיד חייב

ו. היינו עד בין השמשות. ב"י בשם הרא"ש, אבל ביה"ש עצמו הוא ספק תורה, ובפרט לדעת הפוסקים ספק תורה מן התורה לחומרא.

ז. במצות תוכחה יש ו' דברים.

א'. מצות תוכחה אינה אלא במצות לא תעשה.

ב'. דין ערבות בין בעשה ובין בלא תעשה.

ג'. דין תוכחה וערבות רק באפשר למחות וכלי זה פטורים.

ד'. בלא אפשר למחות לא נפטרים אלא מן העונש, אבל מצות תוכחה עדיין חייב בה.

ה'. אם העוברים על האיסור הם שוגגין ויודע שלא יקבלו ממנו התוכחה מוטב לשתוק, ומצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, אבל אם מזידיים אדרכא מוסיפין להוכיחן כדי להענישם.

ו'. דבר שאינו מפורש בתורה אומרים בו מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. והרמב"ם מחמיר להצריך שיהיה שדבר זה פשט ברוב בני אדם, אבל אם עדיין לא פשט ברוב בני אדם מצוה להוכיח ולא אמרינן מוטב שיהיו שוגגין בזה. כה"ח אות י"א.

ז. ועוד דמה שאומרים מוטב שיהיו שוגגין רק בביתם, אבל בביהכ"ס לא אמרינן מוטב שיהיו שוגגין שהרי אחרים ילמדו מהם. כה"ח אות י"ב. מספר חסידים סי' רס"ב.

ח. אלא שחכמים למדוהו ממדרש הפוסקים, או שהוא קבלה בידם שזה הלכה למשה מסיני.

ט. וגם זה באין סכנה ע"י שמוחה, אבל אם יש בזה סכנה אינו חייב למחות, וגם רק כשאינו צריך להוציא ממון בשביל למחות אבל אם צריך להוציא ממון על זה פטור. כה"ח אות ט"ז.

י. ובמפורש בתורה שחייב למחות אף שיודע שלא יקבל התוכחה חייב מדין ערבות, וע"י שמוחה בידו מוציא עצמו מן הערבות. כ"כ ר"ז באות ה'.

י. היינו שברור לו שאין דבריו נשמעים. ודוקא כשהחוטא שוגג אבל אם החוטא מזיד הגם שאם אינו מוכיחו אינו נענש כי יודע בכירור שלא יקבל ממנו, מ"מ עובר על מצות עשה דהוכיח תוכיח וחייב להוכיחו עד שינוזף בו החוטא ומכאן ואילך אסור להוכיחו שנאמר "אל תוכח לץ". ובעבירה שבסתר יוכיחו בסתר, אבל בעבירה שבגלוי יוכיחו מיד שלא יתחלל ש"ש. מ"א ס"ק ג'. כה"ח אות י"ח.

להוכיחו עד שיכנו או יקללנו .

. פלוגתא בגמ' אם עד הכאה או עד קללה, וי"א שדי בזה שהחוטא נוזף בו. כה"ח אות כ"ד.